

УДК 338.48

Поворознюк І.М.*кандидат економічних наук,**доцент кафедри туризму та готельно-ресторанної справи
Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини***ЄВРОПА У СТРУКТУРІ СВІТОВОГО РИНКУ ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ**

У статті досліджуються питання розвитку європейського ринку туристичних послуг у структурі світового ринку туризму, який займає лідируючі позиції за кількістю міжнародних туристичних прибуттів та грошовими надходженнями. Більшість країн регіону економічно розвинені, мають розвинену інфраструктуру, природно-рекреаційні умови, що дозволяють розвивати дану сферу послуг, а державна політика сконцентрована на популяризацію як внутрішнього, так і міжнародного туризму.

Ключові слова: Європейський регіон, туристична індустрія, Всесвітня туристична організація, міжнародні туристичні прибуття, кількість міжнародних туристів, іноземний туризм.

Поворознюк И.Н. ЕВРОПА В СТРУКТУРЕ МИРОВОГО РЫНКА ТУРИСТИЧЕСКИХ УСЛУГ

В статье исследуются вопросы развития европейского рынка туристических услуг в структуре мирового рынка туризма, который занимает лидирующие позиции за количеством международных туристических прибытий и денежными поступлениями. Большинство стран региона экономически развито и имеют развитую инфраструктуру, естественно-рекреационные условия, которые позволяют развивать данную сферу услуг, а государственная политика сконцентрирована на популяризацию как внутреннего, так и международного туризма.

Ключевые слова: Европейский регион, туристическая индустрия, Всемирная туристическая организация, международные туристические прибытия, количество международных туристов, иностранный туризм.

Povorozniuk I.M. EUROPE IN THE STRUCTURE OF THE GLOBAL MARKET OF TOURISM SERVICES

This article investigates questions of development the European of tourist services in the structure of the global tourism market, which is holds the leading position by the number international tourist arrivals and cash receipts. In the majority of economically developed countries having a developed infrastructure, natural and recreational conditions that allow to develop the service sector, public policy focused on the popularization of both internal and international tourism.

Keywords: European Region, tourism industry, World Tourism Organization, international tourist arrivals, amount of tourist, international tourism.

Постановка проблеми. Європейський ринок туристичних послуг є найпопулярнішим та найпотужнішим у світі. Щороку завдяки наявній інфраструктурі та сфері гостинності, розгорнутій маркетинговій діяльності він приваблює мільйони туристів. Завдяки значним прибуткам від туристичної діяльності велика частка країн Європейського регіону підтримує свою економічну стабільність та розвивається. Проте, незважаючи на передові позиції у світі за кількістю міжнародних туристичних прибуттів і грошовими надходженнями від туристичної діяльності в Європейському регіоні з 2010 р. помітна тенденція щодо сповільнення темпів приросту міжнародних туристичних прибуттів, що, відповідно, стало цікавою та актуальною темою для дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дане дослідження базується на численних наукових роботах, які були здійснені провідними вітчизняними та зарубіжними науковцями. Разом з тим недостатньо дослідженими залишаються питання оцінки сучасних процесів, що відбуваються на європейському туристичному ринку в сучасних умовах регіональної трансформації, та дослідження механізму подальшого розвитку світового ринку туристичних послуг.

Формулювання цілей статті. Метою статті є дослідження європейського ринку туристичних послуг у структурі світового ринку туризму.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасна туристична індустрія у світовій господарській системі посідає провідні позиції: на неї припадає близько 10% від виробленого у світі валового продукту, близько 30% світової торгівлі послугами, 7% загального обсягу світових інвестицій, 11% світових споживчих витрат. За останні 16 років доходи від міжнародного туризму зростали в середньому на 9% в рік. Для більш ніж 40 країн світу туристична галузь є осно-

вним джерелом надходжень до національного бюджету, а для 70 – однією з трьох його основних галузей. Наприклад, в Іспанії частка прибутків від іноземного туризму в загальній сумі надходжень від експорту товарів та послуг становить 35%, на Кіпрі та в Панамі – понад 50%, на Гаїті – більш як 70% [3].

Міжнародний туризм, будучи важливою галуззю світового господарства, відрізняється вкрай нерівномірним рівнем розвитку у регіонах світу. Всесвітня туристична організація (ВТО) виділяє 5 регіонів світу: Америка, Африка, Європа, Азійсько-Тихоокеанський та Близький Схід [2], але деякі науковці, такі як М.П. Мальська, ділять світ на 6 регіонів, виділяючи ще Південноазійський [3, с. 79]. Кожен із регіонів відрізняється різними рівнями соціально-економічного розвитку, відмінностями у структурі споживчого попиту, наявністю різноманітних соціальних і демографічних груп населення, нерівномірністю розподілу рекреаційно-туристських ресурсів та політикою держав.

Європейський ринок туристичних послуг є найпотужнішим у світі. За даними Всесвітньої туристичної організації (ВТО), Європейський регіон охоплює територію 43 країн. До складу регіону входять країни Західної, Північної, Південної, Центральної та Східної Європи, включаючи всі колишні республіки СРСР, а також держави Східного Середземномор'я (Ізраїль, Кіпр, Туреччина).

Передові позиції Європейського регіону пояснюються певними чинниками. По-перше, потужний і багатоманітний туристичний природний і культурно-історичний потенціал: тисячі кілометрів морських пляжів, освоєні гірські системи, мозаїчність і різноманітність ландшафтів, ясна річкова й озерна мережа, багаті бальнеологічні ресурси, багатство різноманітних історичних, архітектурних і археологічних

пам'яток, значна кількість культурних, сакральних і техногенних атракцій (мегаліти, монастири, церкви, музеї, тематичні парки, аквапарки, розважальні заклади тощо), численні події, які використовуються у туристичній індустрії і формують значні туристичні потоки.

По-друге, сприятливі соціально-економічні та суспільно-географічні чинники: високий рівень економічного розвитку більшості країн регіону, якісна транспортна і соціальна інфраструктура, тісне сусідство держав, давні та багаті культурні традиції, у тому числі напрацьована культура відпочинку і подорожі, релігійна й етнічна толерантність, притаманна населенню більшості країн Європи, відносно низький рівень злочинності і висока безпека життя, якісні трудові ресурси, традиційно високий рівень розвитку туристичної індустрії та якості обслуговування.

По-третє, сприятливий політичний клімат: давні демократичні традиції суспільно-політичних устроїв, стабільність політичної ситуації в більшості європейських країн, функціонування Європейського Союзу, формування єдиної єврозони і спрощення процедур в'їзду-виїзду туристів, що дозволяє безперешкодно відвідувати ряд країн.

Здійснити вартісну оцінку розвитку міжнародного туризму дозволяє такий показник, як надходження від міжнародного туризму. За даними ВТО [2], можна зробити висновок, що в цілому регіональний розподіл надходжень в основному збігається з географією туристичних прибуттів, найбільший обсяг доходів серед туристичних регіонів має Європейський регіон, отримуючи 45% всіх світових доходів від туристичної сфери. Однак його частка в загальному обсязі надходжень постійно коливається і має тенденцію до зменшення, що пояснюється розвитком туризму в інших макрорегіонах та регіональним перерозподілом фінансового ринку. Друге місце за кількістю грошових надходжень від туристичної індустрії посідає Азійсько-Тихоокеанський регіон – 28%, Американський регіон – 19%, Близький Схід – 5% та останнє місце займає Африканський регіон з 3%. Така тенденція щодо кількості грошових надходжень зберігається уже на протязі 2006–2012 рр.

Що стосується найбільш відвідуваних туристами країн у світі, то ВТО виділяє Топ-10 найбільш відвідуваних країн світу. Даний рейтинг складається щороку, проте з 2010 по 2012 роки дана десятка лідерів є незмінною і навіть розташування їх у рейтинговому порядку залишається сталим (рис. 1).

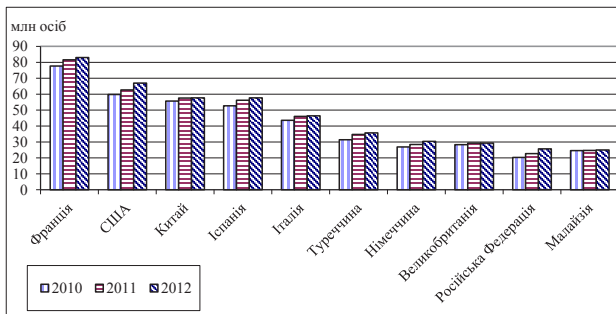

Рис. 1. Рейтинг найбільш відвідуваних країн світу 2010–2012 рр.

Джерело: розроблено автором за даними [1, с. 13]

За підрахунками ВТО, у 2012 р. передові місця за кількістю міжнародних туристів посідає Франція – 83,0 млн осіб, на протязі трьох останніх ро-

ків (2010–2012 рр.) в середньому кількість туристів збільшується на 3,5%. Наступною країною у рейтингу є США – 67,0 млн осіб зі щорічним збільшенням туристів на 5,5%, та третє місце займає Китай – 57,7 млн осіб, що становить 2% щорічного збільшення туристичних прибуттів. Лідерство даних країн забезпечується розвинутою інфраструктурою, наявністю туристичних ресурсів, сприятливими економічними та соціально-політичними умовами для розвитку туризму. В десятку лідерів потрапили також Іспанія (57,7 млн осіб), Італія (46,4 млн осіб), Туреччина (35,7 млн осіб), Німеччини (30,4 млн осіб), Великобританія (29,3 млн осіб), Російська Федерація (25,7 млн осіб) та Малайзія (25,0 млн осіб). Найбільші темпи приросту туристів має Російська Федерація, де на протязі 2010–2012 рр. середній приріст туристів становив 12%, та Туреччина – 6,5%, що пояснюється статусом цих країн маловідомих, та цікавими для туристів.

Також можна зазначити, що з десяти країн лідерів за кількістю туристичних прибуттів п'ять з них: Франція, Іспанія, Італія, Великобританія та Німеччина входять до складу Європейського регіону, що говорить про популярність даного регіону серед туристів.

Що ж стосується грошових надходжень, то ВТО також щороку складає рейтинг країн, які отримали найбільші прибутки від туристичної діяльності (рис. 2).

Аналізуючи рис. 2, можна простежити лідерство США на протязі 2010–2012 рр. за кількістю доходів від туристичної діяльності. США щороку збільшує свої грошові надходження від даного виду діяльності в середньому на 10,5%.

У 2012 р. ця країна поповнила свій державний бюджет на 126,2 млрд дол. лише від діяльності у туристичній сфері. Друге місце за кількістю грошових надходжень від туристичної діяльності на 2012 р. займає Іспанія – 55,9 млрд дол.

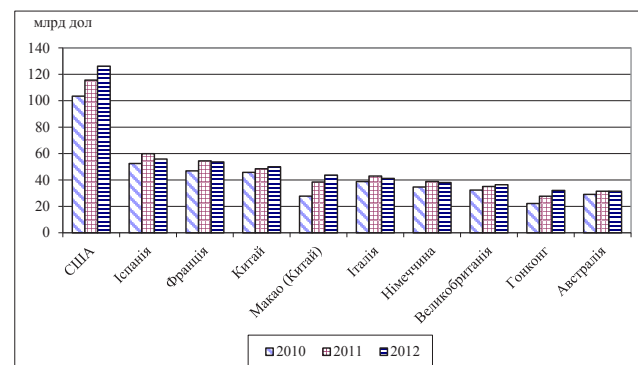

Рис. 2. Країни з найбільшим прибутком від туризму за 2010–2012 рр.

Джерело: розроблено автором за даними [1, с. 11]

Ця країна характеризується нерівномірністю грошових потоків від туризму, адже порівняно з 2011 р. у 2012 р. зменшилися на 6,6%. Таку ж ситуацію по зменшенню грошових надходжень від туризму можна побачити на прикладі Франції, яка займає у рейтингу третє місце. У 2012 р. Франція від туристичного сектору отримала 53,7 млрд дол., але це на 1,5% менше ніж у 2011 р.

Схожу ситуацію можна побачити і в інших країнах, таких як Італія та Німеччина. Цікавим фактом є те, що усі перелічені країни, які мають регресивну тенденцію в грошових надходженнях від туристичної діяльності, знаходяться в Європейському регіоні. Це спровоковано

розвитком інших країн, які до цього часу були мало відомими та не користувалися популярністю серед туристів. Однією із таких країн є Китай, що підтверджують дані рисунка 2. У 2012 р. дана країна від туристичної діяльності отримала 50 млрд дол. і зайняла четверте місце в рейтингу світових грошових потоків від даного виду діяльності. Щороку Китай збільшує свої прибутки приблизно на 4,5%. Про популярність даної країни говорить і той факт що два Китайських міста – Макао та Гонконг – також потрапили у цей рейтинг, тобто можна стверджувати, що ці міста займають лідируючі позиції серед всіх міст світу за кількістю грошових потоків від туризму.

Порівнявши рис. 1. та рис. 2, можна простежити диспропорцію між кількістю туристичних прибуттів і грошовими потоками від туристичної діяльності на прикладі таких країн, як Іспанія, Франція, Італія, Німеччина, адже кількість туристів збільшується, а грошові потоки зменшуються. Такий парадокс пояснюється тим, що ці країни уже на протязі багатьох років є популярними серед туристів, тому туристи уже знають місцевість і шукають нові туристичні ринки.

З кожним роком кількість прибуттів туристів у даний регіон збільшується, що підтверджують статистичні показники ВТО (рис. 3).

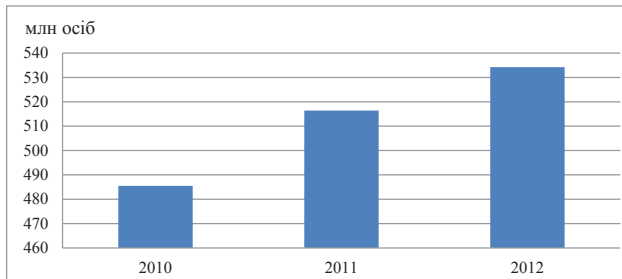

Рис. 3. Кількість туристичних прибуттів у Європейський регіон за 2010 –2012 рр.

Джерело: розроблено автором за даними [1, с. 7]

З рисунка 3 можна простежити помітне збільшення кількості туристів: у 2011 р. кількість туристів збільшилася до 516 млн осіб, а у 2012 р. досягла позначки 534 млн осіб. Проте негативним фактором є те, що у відсотковому еквіваленті кількість туристів зменшується. Порівнюючи з 2010 р. по 2011 р. приріст туристів до Європейського регіону становив 6,4% (31млн осіб), тоді як у період між 2011 р. і 2012 р. – лише 3,4% (18 млн осіб), тобто зменшилася кількість туристів на 3%. Таке падіння кількості туристів негативно вплинуло на туристичну індустрію, адже, відповідно, зменшилися грошові надходження від туристичної галузі (рис. 4).

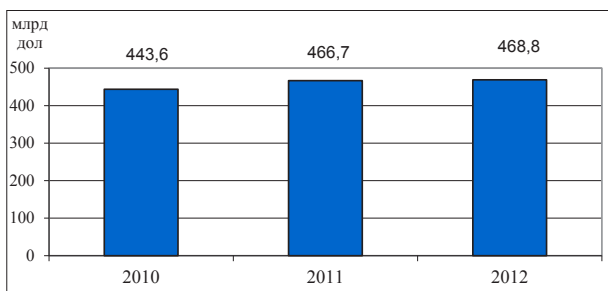

Рис. 4. Грошові надходження від туристичної діяльності в Європейському регіоні за 2011–2012 рр.

Джерело: розроблено автором за даними [1, с. 10]

З рисунка 4 помітно, що кожного року кількість грошових надходжень у Європейський регіон збільшується: у 2010 р. – 443,6 млрд дол., 2011 – 466,7 млрд дол., 2012 – 468,8 млрд дол. Проте, якщо порівнювати приріст грошових надходжень, то на 2012 р. помітний спад: з 2010 р. на 2011 р. приріст грошових надходжень становив 5,2% (23,1 млрд дол.), тоді як з 2011 р. по 2012 р. – 2,3% (8,9 млрд дол.), тобто зменшилися на 2,9%.

Отже, проаналізувавши рисунки 3 та 4, можна побачити пряму залежність між кількістю туристичних прибуттів та кількістю грошових надходжень: чим більша кількість туристичних потоків, тим більше коштів надходить від туристичної індустрії, і навпаки. Для Європейського регіону на 2012 р. наявна тенденція до зменшення кількості туристських прибуттів, а відповідно, і грошових надходжень.

Така ситуація пояснюється старінням туристичного продукту, високими цінами, труднощами у пристосуванні східноєвропейських країн до ринкової економіки.

Проте зниження частки європейського ринку в міжнародному туризмі відбувається на тлі збільшення прибуттів у регіон і надходжень від туризму. Туристські потоки в основному спрямовані в центри відпочинку Західної і Південної Європи. Ці зони нараховують 67% усіх прибуттів у Європу (рис. 5). Така туристська концентрація – результат звички проводити літні канікули на пляжах.

Рис. 5. Розподіл туристських прибуттів Європейського регіону на 2012 р.

Джерело: розроблено автором за даними [1, с. 12]

Південна Європа та Середземномор'я охоплює такі країни, як Албанія, Андора, Боснія і Герцеговина, Хорватія, Кіпр, Македонія, Греція, Ізраїль, Італія, Мальта, Монте-Карло, Португалія, Сан-Маріно, Сербія, Словенія, Іспанія та Туреччина та отримує 36% світових туристичних прибуттів.

Передові позиції даного району забезпечується розвинутою рекреаційною галуззю, рекреаційними можливостями Альп, морським узбережжям і островами, культурною спадщиною. На цій території розташовані курортні зони всесвітнього значення, такі як: Коста-Брава, Коста-Бланка, Коста-дель-Соль, Балеарські та Канарські острови (Іспанія), Лігурійська Рів'єра з центром у Сан-Ремо, узбережжя Адріатики (Італія), острови Егейського моря (Греція), Мальта.

Середземномор'я охоплює територію Середземного моря та острови на ньому, регіони Західної Азії та Північної Африки. Площа території біля 4 млн км². Характерною особливістю Середземномор'я є його географічне положення, оскільки знаходиться на території двох континентів.

Середземномор'я знаходиться у межах Альпійської складчастої геосинклінальної області, багато районів відрізняються сильною сейсмічною активністю, є діючі вулкани (Етна, Везувій, Стромболі), що і є чи не одним із єдиних негативних чинників розвитку туристичної галузі на даній території.

Оскільки район Південної Європи та Середземномор'я є найпопулярнішим серед туристів Європейського регіону, відповідно, кількість туристичних прибуттів з кожним роком збільшується (рис. 6).

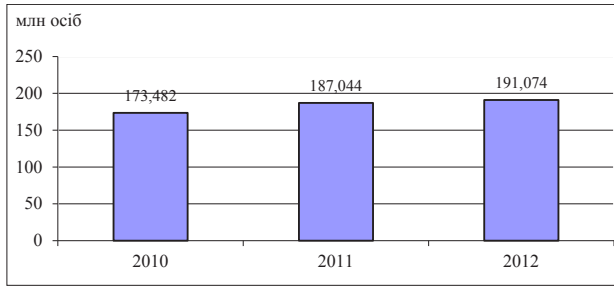

Рис. 6. Кількість туристичних прибуттів до Південної Європи та Середземномор'я за 2010–2012 рр.

Джерело: розроблено автором за даними [1, с. 11]

Проаналізувавши дані рисунка 6, можна зробити висновок, що приріст туристичних прибуттів з 2010 по 2012 рр. збільшився на 3,5%. Серед країн Південної Європи та Середземномор'я на 2012 р. лідирують за кількістю туристів Іспанія – 56,177 тис осіб, Італія – 46,119 тис осіб, та Туреччина – 31,364 тис. осіб. Передові місця трійки країн-лідерів забезпечило те, що на їх території найпопулярнішим видом туризму є пляжний, що і приваблює велику кількість туристів.

Грошові надходження від туристичної діяльності в районі є найвищими в Європі й на 2012 р. складає 171,437 млн дол. За період 2010–2012 рр. щорічний середній приріст грошових надходжень складає близько 4,1%.

Тепле море, середземноморський клімат, багата субтропічна рослинність, численні пам'ятки давньої культури та архітектури – головні чинники, завдяки яким Південна Європа та Середземномор'я є улюбленим місцем відпочинку й розваг багатьох рекреантів світу, одним з найбільших туристичних центрів світу.

Західна Європа – традиційний туристичний район світового рівня, індустрія туризму якого пропонує високоякісний і різнохарактерний туристичний продукт – від пляжно-купального відпочинку і гірськолижного туризму до паломництва й екологічних турів. Розвинута культура та система гостинності, високі гарантії особистої безпеки, політична стабільність, міжособистісна, міжетнічна і міжконфесійна толерантність, можливість вільного перетину державних кордонів перетворили Західну Європу на взірцевий туристичний простір. Щороку район відвідує близько 31% всіх міжнародних туристичних прибуттів.

Ринок туристичних послуг Західної Європи є досить популярним серед міжнародних туристів. Що-

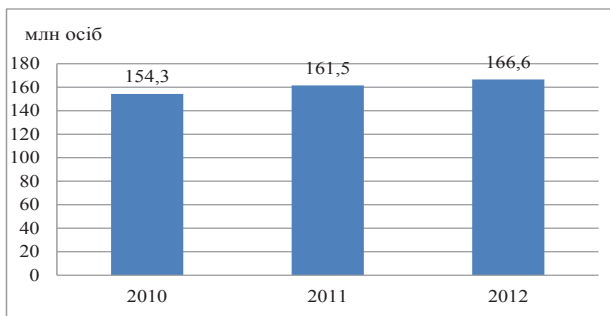

Рис. 7. Кількість туристичних прибуттів до Західної Європи за 2010–2012 рр.

Джерело: розроблено автором за даними [1, с. 12]

року кількість прибуттів міжнародних туристів зростає (рис. 7).

З рисунка 7 помітна тенденція до зростання кількості туристичних потоків, що спровоковане розвиненою інфраструктурою, наявністю сприятливих умов для різноманітних видів туризму. У відсотковому вираженні кількість туристів зростає з кожним роком приблизно на 6%.

Грошові надходження від туристичної діяльності в районі є одними з найвищих в Європі й на 2012 р. складає 157,040 млн дол. За період 2010–2012 рр. щорічний середній приріст грошових надходжень складає близько 3,9%.

До складу Західної Європи входять такі країни: Німеччина, Австрія, Швейцарія, Ліхтенштейн, Люксембург, Нідерланди, Монако Бельгія та Франція.

З країн Західної Європи у 2012 р. найбільшою популярністю серед туристів користуються Франція, яку відвідали 50% (83,018 млн осіб) усіх західноєвропейських туристів, Німеччина – 18% (28,352 млн осіб) та Австрія – 14% (23,012 млн осіб). Передові місця трійки країн-лідерів забезпечило те, що на їх території найпопулярнішим видом туризму є діловий туризм, що і приваблює велику кількість туристів з метою відвідування конференцій та інших ділових зустрічей.

Третє місце за кількістю туристичних прибуттів посідає Центральна та Східна частина Європи, отримуючи близько 21% світових туристичних прибуттів. (рис. 5). Центрально-Східноєвропейський туристичний район складається з країн із різними рівнями соціально-економічного розвитку і несхожими культурами, які заселені народами із відмінними ментальностями. У західній частині знаходяться Чехія, Польща, Угорщина, Словаччина, Румунія, країни Прибалтики та ін. – держави, які неоднаково успішно здійснили перехід від командно-адміністративної до регульованої ринкової економіки і стали членами Європейського Союзу. На іншому боці – Туркменістан, Узбекистан, Киргизстан – типові азіатські держави із сировинно орієнтованими економіками й авторитарними політичними системами. Особливе місце і в районі, і в усьому світі посідає Російська Федерація з її претензіями на геополітичну винятковість і економічну роль в Європі та світі. Специфічне культурне й економічне середовище формують республіки Закавказзя.

Центрально-Східний район багатий на рекреаційні ресурси. Найважливішими передумовами розвитку туризму є гірські курорти Карпат, Криму, чудові узбережжя Чорного, Азовського і Балтійського морів, унікальні ландшафти Карелії, Уралу, озера Балатон, озерні ландшафти Білорусі та Польщі, курорти з цілючими водами у Чехії, Угорщині, Лит-

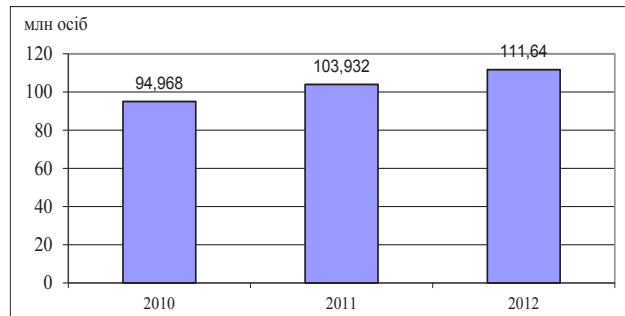

Рис. 8. Кількість туристичних прибуттів у Центрально-Східному районі за 2010–2012 рр.

Джерело: розроблено автором за даними [1, с. 12]

ві, Росії, Україні, багаті на історичні та культурні пам'ятки міста.

Оскільки велику частину Центрально-Східного району займають пострадянські країни, які отримали відносно недавно незалежність після розпаді СРСР, ці країни тільки відкриваються для всесвітнього огляду. У таких країнах ринок туристичних послуг знаходиться на стадії розвитку, але щорічне збільшення відвідувачів помітне вже у 2012 р. (рис. 8).

Проаналізувавши дані рисунка 8, можна зробити висновок, що у період з 2010 по 2012 рр. помітне збільшення кількості туристів у Центрально-Східному районі: 2010 р. – 94,968 млн осіб, 2011 р. – 103,932 млн осіб, 2012 р. 111,640 млн осіб. Середній приріст туристичних прибуттів з 2010 по 2012 рр. становить близько 8%. За даними ВТО, у 2012 р. перше місце в Центрально-Східному районі за кількістю туристичних прибуттів посідає Російська Федерація – 25,736 осіб, друге місце – Україна – 23,013 осіб і третє місце – Польща – 14, 840 осіб.

Передові місця трійки країн-лідерів забезпечила наявність туристично-рекреаційних умов для розвитку туризму, розвинутою інфраструктурою, особливо на території Російської Федерації. Україна і Польща підвищили свій рейтинг завдяки проведенню чемпіонату з футболу Євро-2012, що відкрило ці країни для пізнання великій кількості європейських туристів.

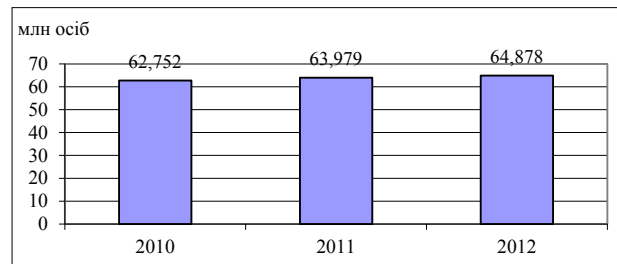
Грошові надходження від туристичної діяльності в районі є найнижчими в Європі й на 2012 р. складає 56,971 млн дол. Але район найшвидше розвивається у туристичному напрямі, про що свідчить найвищий рівень приросту грошових надходжень у регіоні та становить в середньому з 2010–2012 рр. близько 6,6%.

Східноєвропейські країни мають давню історію, пам'ятки якої є подекуди унікальними туристичними об'єктами. Проте туризм у них (крім Чехії та Словаччини) не отримав значного міжнародного розвитку. Це зумовлено як напруженим політичним становищем у деяких районах, так і недостатнім економічним розвитком.

Північна Європа посідає останнє – четверте – місце за кількістю туристичних прибуттів у Європейському регіоні, отримуючи щороку близько 12% всіх світових міжнародних туристичних прибуттів (рис. 5). Грошові надходження від туристичної діяльності в районі є на 2012 р. складає 72, 384 млн дол. Щорічний приріст грошових надходжень за період 2010–2012 рр. є найнижчим і становить у середньому 1,8%.

Незважаючи на останню позицію за кількістю туристичних відвідувань, регіон щороку приваблює все більшу кількість туристів (рис. 9), що пояснюється наявністю потужного рекреаційного потенціалу для розвитку туризму: гірські ландшафти, Лахті (Фінляндія) – «столиця» лижного спорту, наявні умови для зимових видів спорту, прибережні острови, озерні ландшафти, гарячі джерела Ісландії, заполярне літо, культурна спадщина (пам'ятки епохи вікінгів), архітектурні споруди.

Проаналізувавши рисунок 9, можна побачити збільшення кількості туристів з 2010 по 2012 рр.: 2010 р. – 62,752 млн осіб, 2011 р. – 63,970 млн осіб, 2012 р. – 64,878 млн осіб. У середньому приріст кількості туристів складає 1,5%. За даними ВТО, на 2012 рік

Рис. 9. Кількість туристичних прибуттів в Північному районі за 2010–2012 рр.

Джерело: розроблено автором за даними [1, с. 12]

у Північній Європі найбільш відвідуваними країнами стали: Великобританія – 29,282 осіб та Швеція – 10,914 осіб. Лідерство країн зумовлено високим розвитком та відмінною туристичною інфраструктурою. Чисте повітря, незаймана природа, затишні мальовничі озера приваблюють туристів, кількість яких щорічно зростає.

Проаналізувавши країни Європейського регіону, можна стверджувати, що у 2012 р. у регіоні найбільш відвідуваними країнами стали: Франція – 83,018 осіб, Іспанія – 57,701 осіб та Італія – 46,360 осіб. Лідерство країн зумовлено розвинутою туристичною інфраструктурою та наявністю різноманітних видів туризму. Характерною особливістю є те, що країни-лідери уже на протязі трьох років утримують перші місця за кількістю туристичних прибуттів у регіоні та кількість туристів щороку зростає.

Висновки. Проаналізувавши ситуацію в Європейському регіоні, можна зробити висновок, що регіон має всі передумови для подальшого розвитку туризму, у межах регіону провідну роль за рівнем розвитку міжнародного туризму відіграють Південна Європа та Середземномор'я і Західна Європа. Позитивну динаміку зростання кількості міжнародних прибуттів демонструють країни Центральної і Східної Європи, що пояснюється ліквідацією «залізної завіси» між Заходом і Східною Європою та СРСР, яка після розпаду відкрилася суспільству. В кожному з регіонів у період з 2010 по 2012 рр. помітне збільшення кількості туристів, що позитивно впливає на всю туристичну індустрію Європейського регіону.

Це пояснюється сусідством невеликих країн, що стимулює чисельні потоки туристів до короткотермінових подорожей із перетинанням кордонів; розвинутою туристичною інфраструктурою і високим рівнем транспортного обслуговування; наявністю природних і культурних визначних пам'яток світового значення; широким асортиментом турпродуктів – від відпочинку на пляжі до спортивного зимового відпочинку; наявністю висококваліфікованого персоналу тощо.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. World Tourism Barometer / World Tourism Organization, Madrid. – Spain. – April. – September. – 2012. – 16 p.
2. Офіційний сайт Всесвітньої туристичної організації [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www2.unwto.org/>.
3. Мальська М.П. Міжнародний туризм і сфера послуг : підручник / М.П. Мальська, Н.В. Антонюк. – К., 2008. – 661 с.
4. Yearbook of Tourism Statistics / World Tourism Organization, Madrid. – Spain. – April. – 2012. – 135 p.